

Foti Benlisoy: Şimal Yıldızı: Kore Savaşı “Vatan Müdafaası” Olunca...

Posted on 21/02/2020

Modern Türkiye tarihinin en büyük suçlarından biridir Kore Savaşı. Yarımadaya gönderilen askerler egemenlerin dış politika tercihleri için kurbanlık koyun misali savaşın ortasına atılmışlar, bir katliamın parçası kılınmışlardır.

Pazar akşamları televizyon karşısında pinekleme bazen kaçınılmaz oluyor. 2 Ocak Pazar akşamı televizyon kanalları arasında volta atarken NTV’de yayımlanan Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri adlı belgesele takıldı gözüm.

Sonradan ilk bölümünün 26 Aralık günü yayımlandığını öğrendiğim belgesel, Kore Savaşı’na katılmış Türkiyeli askerlerin tanıklıklarına dayanıyordu.

Gerek “sıradan” askerlerin savaş deneyimlerini öne çıkarması gerekse büyük muharebelerden ziyade izinler, yaralıların bakımı, cephedeki moral yükseltme etkinlikleri, dini bayramların kutlanması, cephe gerisiyle mektuplaşma ya da radyonun askerler açısından önemi gibi savaşın “gündelik” ayrıntılarını aktarması açısından ilginç bir yapımdı.

Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri’nin hikâyesi, yaklaşık iki yıl önce Anadolu Ajansına düşen bir haberle başlamış. Habere göre bir Kore gazisi, tren garındaki bir bankın üzerinde ölü bulunmuştu. Cem Fakir bu haberin ardından yola çıkmış. Yirmiye yakın şehirde subay, astsubay ve er 124 Kore gazisi ile görüşmüş, her birinin anılarını, deneyimlerini dinlemiş ve ortaya bir kitap, bir de belgesel çıkmış.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın talim ve terbiye tornasından geçmiş olan herkes bilir. Türk

ordusunun kahramanlıkları, savaş meydanlarındaki başarıları, Türk ulusal tarih anlatısının merkezi bir temasıdır.

Genelkurmay Bakanlığı'nın sitesinde, askerlik ve savaşların milli tarihteki merkezi önemi şu "veciz" sözlerle ifade edilir: "Kişi olarak askerliğe gönül veren Türkler tüm dünyaya ordu-millet olduklarını kanıtlamışlardı. Orta Asya'daki Türk uluslarından başlayarak, her Türk savaşçı durumunda olduğundan askerliğe özel meslek gözü ile bakılmamıştır. Göktürk kitabelerinde belirtilen tanrı vergisi askerlik misyonu, Türklerin bütün zamanlarda ülküsü kabul edildi."

Aslında "milli" askeri tarihimiz, savaşan insanlara, yani askerlere dair olmaktan çok savaşa dairdir. Bu tarihsel anlatı formunda politikacılara, diplomatlara, generallere, muzaffer komutanlara rastlarız belki ama savaşın katı gerçekliğiyle yüz yüze kalan askerlere denk gelmeyiz.

Savaşın binlerce insan tarafında deneyimlenen gündelik maddi gerçekliği tarihin konusu değildir. Yani savaş, sıradan askerlerin düşüncelerine, hayal kırıklıklarına, acılarına ve perspektiflerine yer olmayan ve ancak "yukarıdan" anlaşılacak bir siyasi ve askeri gerçeklik olarak ele alınır.

Şimal Yıldızı, hemen her TC vatandaşının aşına olmak zorunda kaldığı "milli" savaş tarihinin bu geleneksel kabullerini ve anlatı formunu zorluyor doğrusu. Diplomasiyi, muharebeleri ve komuta kademesinin aldığı kararları değil de askerlerin savaşı nasıl deneyimlediğini öne çıkarıyor. Belgesel ve kitabın tanıtım bülteni de bu tercihi doğrular nitelikte: "Şimal Yıldızı Son Kore Gazileri, 1950 yılında henüz 20'li yaşlarındaiken ülkelerinden binlerce kilometre uzakta, Kore'de ateş hattına girmiş, bugün 80'ine gelmiş bir kuşağın hikâyesini anlatıyor. Evlerine döndüklerinde bağrımıza basamadığımız, 60 yıldır bırakın hatıralarını, hatırlarını bile sormadığımız insanların hikâyesini..."

Ancak “aşağıdan” bir perspektifi benimsese de görebildiğim kadarıyla belgesel-kitap, mevcut kahramanlık anlatısını sorgulamıyor. Cem Fakir zaten kitabını “Kore topraklarında yatan kahramanlara” ithaf ediyor.

Aşağıdan tanıklıklarla bu kahramanlık ve fedakârlık teması pekiştiriliyor. Mesela bir yerde “Koreli sivillere uzatılan yardım eli”nden, “Türk askerinin elinden geldiğince Korelilere yardım ettiğinden” dem vuruluyor. Hani Afganistan’ın işgalinde yer alan Türk birliklerinin Afgan halkına yardımlarından bahseden haber bültenleri vardır.

Beyaz Türk askerinin “yerlileri” nasıl medenileştirdiğine dair tipik sömürgeci dizgeyi tekrarlar. Belgesel de Türk ordusunun Koreli yetimlere yardımlarından bahsediyor mesela benzer bir şevkle.

Tanıtım bülteninin de ima ettiği üzere belgeselin dramatik örgüsü “vefasızlık” teması üzerine kurulmuş. Bankta soğukta donarak hayatını kaybeden gazi haberinin üzerine başlayan Şimal Yıldızı projesi, Kore’de savaşmış Türkiyeli askerlere adeta bir vefa borcunu ödemeye çalışıyor.

Cem Fakir NTV Yayınları’ndan çıkan kitabın girişini de “ülkeleri için ölüme gitmekte bir an bile tereddüt etmeyen bu insanların unutulmamaları dileğiyle” diye bitiriyor. Ancak tam da bu vefa teması yukarda anılan kahramanlık temasını yeniden üretiyor.

“Ülkeleri için ölüme giden askerler” gibi bayat bir milliyetçi-militarist klişe, üstelik bir de Kore Savaşı gibi Türkiyeli askerlerin diplomatik bir koz gibi kullanıldığı, paralı asker muamelesi gördüğü bir savaş için kullanılınca iyice ucuz olmuyor mu?

Belgeselin sonunda askerlerin memleketlerinden onca uzağa savaşmaya yollanırken “neden gidiyoruz” demedikleri, yani açıkçası itaatkâr olmaları övülüyor. Hatta daha da ileri gidilip sanki marifetmişçesine “aynı fedakârlığı şimdi de yapacak onura sahipler” deniyor.

Belgeselin bu “mesaj” kısmında onları savaşa gönderenlerinse böyle “onurlu” olmadıkları, çünkü yönetenlerin askerleri sahipsiz bıraktıkları, onları hatırlamadıkları vurgulanıyor.

Kore’de ne savaşı oldu?

İyi de Türk askeri ne olmuştu da Kore’ye gitmişti? Türkiyeli binlerce genç kimlerin safında ve ne için Uzak Asya’ya gönderilmişti? Nihayet, övünmekte haklı mıydık? Belli ki bugün lüzumsuz addedilen bu sorular eşliğinde II. Dünya Savaşı’nın hemen sonuna geri dönelim.

Daha önce Japon sömürgesi olan Kore yarımadasında 38. paralel, Ağustos 1945’te Sovyet ve Amerikan güçlerini ayıran “geçici” hat olarak belirlenir. Ancak Amerikan ordusu bölgeye tam olarak yerleşmeden ülke, Japon karşıtı direnişi yürütmüş olan ve komünistlerin içlerinde etkin olduğu devrimci güçlerin eline geçer.

Amerikan ordusunun bu güçleri “temizleme” gayreti, ülkenin güneyinde dünya savaşının hemen ertesinde kanlı çatışmaların nedeni olur. Bu dönemde Stalin, adeti olduğu üzere (bkz. İspanya, Yunanistan vs.) güneyin solcularını kaderleriyle (yani Amerikan ordusuyla) baş başa bırakır.

Soğuk Savaş’ın başında ülke, kuzeyde Sovyet tipi bir “Halk Cumhuriyeti” güneyde ise büyük toprak sahiplerine ve eskinin Japon işbirlikçilerine dayanan “parlamentar” görünümlü aşırı sağ bir diktatörlük olmak üzere ikiye bölünmüştür.

İki taraf da birleşik Kore’nin hakiki temsilcisi olduğu iddiasındadır. 1948-50 arası, iki taraf arasında sık sık cereyan eden ve kimi zaman da ciddi boyutlar kazanan sınır çatışmalarına sahne olur.

Bu denge durumu, 1950 başında Stalin’in uluslararası konjonktürün müsait olduğuna karar

verip Kim İl Sung'u ülkeyi birleştirmekte serbest bırakmasıyla değişir. 25 Haziran 1950'de kuzey ordusu, mutlak sınır gerilimlerinde birini bahane ederek 38. paraleli geçer ve güneydeki rejim kısa zamanda çöker. ABD buna sessiz kalmaz ve müdahale eder. Dahası askeri müdahalesine, tamamen kontrolü altında tuttuğu BM kılıfını da geçirerek.

Amerikan kuvvetleri az zamanda sadece güneyi değil, kuzeyin büyük bölümünü de "kurtarır". Ancak ABD ordusunun ilerleyişi Çin'i rahatsız eder ve Çin ordusu da çatışmalara katılır. Geri çekilme sırası bu kez Amerikan ordusuna gelmiştir ve 1951 baharında cephe, her şeyin başladığı 38. paralelde sabitleşir.

Peki tüm bunlarla Türkiye'nin ne ilgisi var? O sırada Türkiye'de seçimler olmuş ve DP hükümeti kurulmuştur. DP de, selefi CHP gibi 1949'da kurulmuş olan NATO'ya üye olma sevdasıyla yanıp tutuşmaktadır. Hemen kısa bir not düşelim: Nedense sonraları Türkiye solunda, DP'nin CHP'nin "bağımsızlıkçı" dış politika anlayışından saparak Türkiye'yi Amerikan kampına sürüklediğine dair bir kanaat oluşmuştur.

Hiç bir dayanağı olmayan bu kabulün aksine savaş sonrasında CHP de DP de Amerikancılıkta yarış halindeydiler. Daha CHP iktidardayken Amerika ile ilişkiler geliştirilmiş, Truman doktrini çerçevesinde 1947'de başlayan askeri yardım ertesi sene Marshall Planı ile iktisadi bir boyut kazanmıştı.

Ağustos 1950'de yeni hükümet, NATO'ya üyelik için resmen başvuruda bulunur. Başvuru talebini güçlendirmek ve Türkiye hükümetinin "hür dünyada" yer alma azminin ne denli kuvvetli olduğunu dosta düşmana göstermek amacıyla da Kore'ye asker gönderme kararı alınır.

Kasım ayında ilk 5.000 asker gönderilir ve daha sonra bu sayı 25.000'e kadar çıkar. Hür dünyayı müdafaa etmekteki azmiyle takdir toplayan Türkiye 18 Şubat 1952'de NATO üyesi olmaya muvaffak olur.

Kore'ye geri dönelim. ABD'nin müdahalesiyle Kore savaşı bölgesel bir çatışmadan, yarımadanın tamamen tahrip olduğu ve neredeyse 4.500.000 insanın öldüğü "küçük" bir dünya savaşına dönüşür. Bu barbarlıkta birincilik şerefi BM kuvvetlerine aitti. Mutlak silah üstünlükleri sayesinde "koalisyon güçlerinin" kaybı görece azdı (54.000 civarında Amerikalı, 50.000 civarında Güney Koreli asker ölmüştü). Diğer yandaysa 500.000 Kuzey ve bir milyon da Çin askeri ölmüştü. 2 milyon Kuzey ve bir milyon Güney Koreli sivil de savaş sırasında özellikle Amerikan kuvvetlerinin yoğun hava bombardımanı nedeniyle ölmüştü.

ABD öncülüğündeki, BM kılıflı "koalisyon güçleri", kuzeyde de güneyde de Kore solunu yok etme işini de üstlenmişlerdi. Savaşın daha ilk döneminde 50.000 siyasi tutuklu ve 150.000 ile 300.000 arasında değişen "şüpheli" G. Kore makamlarınca infaz edilir. "Kurtuluşun" hemen ardından "temizlik" operasyonları aynı şevk ve azimle devam ettirilir ve 100.000 kişi daha katledilir.

Sadece 30.000 kişinin Seul'de infaz edildiği sanılıyor. Kuzeyin BM güçlerince işgal edildiği iki aylık dönemde 160.000 kişi "kurtarılan" toprakları kızıl tehlikeden arındırma görevini üstlenen paramiliter güçlerce katledilir. Kıyas olsun diye, ABD'nin verilerine göre "kızılarcı" savaş sırasında infaz edilenlerin 30.000 kişi civarında olduğunu belirtelim.

1953 yılında 38. paralel sınır teşkil etmek üzere barış yapılır. Türkiye artık NATO üyesidir. Amerika ile hürriyet savaşında "kan kardeşi" olunmuş, Kore halkı "kurtarılmıştır". Koreliler bize ne kadar minnettar olsalar azdır artık. Türkiye-Güney Kore ilişkilerininin 60. yılını doldurduğu son bir yılda sıkça duyulduğu, belgeselde de vurgulandığı üzere, "Türk-Kore dostluğu o günlere uzanır."

"Aşağıdan" militarizm

Şimal Yıldızı'na geri dönelim. Aslında Gürsel Görcü, kitaba yazdığı sunuş yazısında

“zurnanın zırt dediği” noktaya işaret ediyor. Şöyle yazıyor Görcü: “Bu kitabı okurken dünya görüşünüzü, tarihle ilgili fikirlerinizi, siyasi tercihlerinizi, savaş-asker antipatinizi veya sempatinizi bir kenara koyun; nasıl olsa kaybolmazlar. Sadece 20’li yaşlarda şu veya bu nedenle ateş hattına girmiş 80’liklerin hikâyelerini dinleyin.”

Görcü, öveyim derken Şimal Yıldızı’nın temel zaafını gerçekten iyi özetlemiş. “Sıradan” askerin merkezinde olduğu bir anlatı, eğer savaşılan savaşın anlamı ve niteliği üzerine soru sormuyorsa, mevcut militarist tarih anlayışını sorgular gözükmese de pekâlâ pekiştirebilir. Kurban-askerlerin maruz kaldıklarına yoğunlaşan ve onlara yapılan “vefasızlığı” sorgulayan böyle bir anlatı savaşı depolitize etme riskini barındırır.

Çünkü savaşın politik içeriği, kimin kime karşı ve ne için savaştığı, kimin saldırgan, kimin haklı ya da haksız olduğu gibi sorular anlamlarını yitirir. Görcü’nün andığı şeyleri bir kenara koyarsak, savaşın ne kadar “kötü” bir şey olduğuna dair genel ve hatta banal bir yargı dışında elimizde hiçbir şey kalmaz.

Savaş, (bu örnekte Kore’nin ABD öncülüğündeki emperyalist işgali) bütün politik bağlamından bağımsızlaştırılır. “Kahraman Türk askerini sahipsiz bırakan hükümetler” teması baskın olunca, belgesel ne kadar sevimli bir biçimde sunulsa da ortaya buz gibi bir militarizm, hatta “cevakâr asker-vefasız siyasetçi” çizgisinde tehlikeli bir militarizm çıkmış olur.

Genelkurmay Başkanlığı’nın resmi sitesinde Kore Savaşı hakkında şu ibarelere yer verilmiş: “Savaş sonrası Dünya üzerindeki gelişmeleri izleyen Türk Silahlı Kuvvetleri, insanlık idealleri uğruna 1950 yılındaki Kore Savaşlarına katılarak tüm dikkatleri üzerinde topladı.

Kore’ye gönderilen takviyeli piyade tugayı girdiği savaşlarda, azmiyle, kahramanlığıyla, ruhuyla, birçok ülke ordularına örnek gösterildi.” Sözü edilen “insanlık idealleri” emperyalist işgal ve katliam politikalarından başka bir şey değil.

Modern Türkiye tarihinin en büyük suçlarından biridir Kore Savaşı. Yarımadağa gönderilen askerler egemenlerin dış politika tercihleri için kurbanlık koyun misali savaşıñ ortasına atılmışlar, bir katliamın parçası kılınmışlardır.

Kore Savaşı'na dair "aşağıdan" ya da "yukarıdan" söylenecek her söz önce buradan başlamalıdır. Yoksa aşağıdakilerin anlatılarını merkeze alan bir sözlü tarih çalışması da olsa, esas olarak egemenlerin savaşa dair meşruiyet söylemi hem de çok daha etkili metotlarla yeniden üretilmiş olur.

Kaynak: yanivol.org